

KESKKONNAAMET

38. Tööleht: Asustus ja valglinnastumine ja nende mõju keskkonnale

Mõiste: Asustus on mingi kindla territooriumi, eeskätt inimeses alaliseks elamiseks sobiliku maa-ala kattumus asulavõrguga. Asulavõrk on nüüdisilme omandanud aegade jooksul. Asustusüksused on külad, alevid, linnad jne. Suurimad asustusüksused on linnad ning neid ümbritsevad linnastunud alad.

1. Industriaalaja alguses hakkasid linnad kiirelt arenema ja sinna kolis palju inimesi. Kui majanduskasv kiirenes ja ühistranspordi taristu hakkas arenema liikusid paljud inimesed:
 - a. Äärelinnast kesklinna;
 - b. Kesklinnast äärelinna;*
2. Valglinnastumise probleemi lahendamiseks on mõeldud mitmeid kontseptsioone. Üks neist kaasab erineva kasutusega maa-alade vaheldumist, kompaktsemaid ehitisi, erinevaid majutusvariante, jalutamiseks sobivaid alasid, tugevat kogukonnatunnet, rohelisi koridore, looduskauneid alasid jne. Kuidas seda nimetatakse?
 - a. Tark linn;
 - b. Öko-linn;
 - c. Tark kasv;*

Arutlemisteemad:

1. **Miks toob kesklinnast välja kolimine kaasa keskkonnaprobleeme ning millised need on?** *Suurem osa äärelinnades elavaid inimesi liigub ringi autodega. Vahemaad töö ja kodu vahel on keskmiselt oluliselt suuremad kui kesklinnas. Suurem autode hulk teedel toob kaasa ka õhu kvaliteedi langemise ja autoõnnetuste hulga suurenemise. Väike asustustihedus äärelinnades tähendab ka seda, et majade aluse maana läheb kasutusest välja elaniku kohta rohkem looduslikku ja põllumaad.*
2. **Milliseid terviseprobleeme võib äärelinna kolimine inimestele kaasa tuua?** *Äärelinnades elavate inimeste kehamassiindeks on keskmiselt kõrgem kesklinnas elavate inimeste omast. Autodega tööle, kooli, poodi ja koju liikumine ning vähene füüsiline aktiivsus päeva jooksul on selle peamine põhjustaja. Kesklinnas elavad inimesed kasutavad tööle minemiseks tihedamini jalutamist või jalgratast. Rohkem isiklike autode kasutamist ja pikemad vahemaad alandavad ka üldist õhukvaliteeti.*
3. **Kui paljud teie klassi õpilased tulevad kooli jala, jalgrattaga, ühiskondliku transpordiga, autoga? Kas ja millistel tingimustel oleksid nad valmis oma harjumusi muutma?**
4. **Kas erinevas eas ja erineva sotsiaalse aktiivsusega inimestele sobiks erinev asulatüüp?** *Lasteaia, kooli, arstiabi lähedus, looduses viibimise võimalus, töökoha lähedus, turvalisus jne*

5. **Kuidas lahendada või leevendada transpordiprobleemi?** *Autosõidule kuluv aeg, raha, liiklusummikud, peresisene logistika, sh laste transportimine, mitme auto vajadus, parkimiskoha vajadus, puudulik ühistranspordivõimalus...*

6. **Missuguseid oma asulatüübi eeliseid tutvustavad klipi osalised Marek, Jim ja Paul? Missugust elukohta eelistaksid Sina?**

Huvitavat lisamaterjali:

<https://www.youtube.com/watch?v=TRb52O76HxQ> – Kuidas ehitada paremat linna? MinuteEarth

<http://environment.nationalgeographic.com/environment/habitats/urban-sprawl/> - John G. Mitchell
"Urban Sprawl" National Geographic ajakiri

<http://www.tianjinecocity.gov.sg/> - Tianjini ökolinn